ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 17.12.2012
COM(2012) 765 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Επανεξέταση της οδηγίας 2009/125/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, για τη θέσπιση πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα (αναδιατύπωση)

Επανεξέταση 2012
(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Επανεξέταση της οδηγίας 2009/125/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, για τη θέσπιση πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα (αναδιατύπωση)

Επανεξέταση 2012
(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με το άρθρο 21 της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό, η Επιτροπή οφείλει να επανεξετάσει, το αργότερο το 2012, την αποτελεσματικότητα της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό και των μέτρων εφαρμογής της και να αξιολογήσει τη σκοπιμότητα επέκτασης του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας σε μη συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα.

2. Αποτελεσματικότητα της οδηγίας

Το 2011 η Επιτροπή δρομολόγησε μια ειδική μελέτη (εφεξής: «η μελέτη αξιολόγησης») με στόχο την επανεξέταση της αποτελεσματικότητας i) της οδηγίας και των μέτρων εφαρμογής της, ii) της μεθοδολογίας του οικολογικού σχεδιασμού, iii) του ορίου για τη λήψη μέτρων εφαρμογής, όπως περιγράφονται στο άρθρο 15 της οδηγίας, iv) της επιτήρησης της αγοράς, και v) των μέτρων αυτορρύθμισης[1].

Εκπονήθηκε χωριστή ειδική μελέτη προκειμένου να επικαιροποιηθεί η μεθοδολογία για τον οικολογικό σχεδιασμό, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη «Μεθοδολογία για τον οικολογικό σχεδιασμό των συνδεόμενων με την ενέργεια προϊόντων» (ΜΟΣΣΕΠ)[2].

Η μελέτη αξιολόγησης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, γενικά, η οδηγία για τον οικολογικό σχεδιασμό επιτυγχάνει τους στόχους της οικείας πολιτικής (ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και την προστασία του περιβάλλοντος) και ότι δεν κρίνεται επί του παρόντος σκόπιμη ή αναγκαία η επανεξέταση της οδηγίας προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητά της και η αποτελεσματικότητα των μέτρων εφαρμογής της.

---

1 Για την τελική έκθεση (που δημοσιεύτηκε τον Μάρτιο του 2012), βλ. http://cses.co.uk/ecodesign_evaluation

2 Για τη νέα μεθοδολογία, βλ. http://www.meerp.eu/

3 Σε τρεις περιπτώσεις (οικιακός φωτισμός, κατάσταση ετοιμότητας, κυκλοφορητές), υπάρχει άμεση συμβολή των απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού σ' αυτή την κίνηση. Σε μια περίπτωση (τα τηλεοπτικά προγράμματα), η τεχνολογική αλλαγή θεωρείται ότι διαδραμάτισε τον μεγαλύτερο ρόλο. Σε μια περίπτωση (εξωτερικά τροφοδοτικά), τα δεδομένα δεν επαρκούν για να αξιολογηθούν οι επιπτώσεις του μέτρου εφαρμογής.

Ειδικότερα, η μελέτη επισήμανε ότι:

- καταρχήν, η οδηγία επιτυγχάνει τους στόχους της πολιτικής της. Από το 2005, ο κύριος στόχος των μέτρων εφαρμογής αφορά την ενεργειακή απόδοση. Τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν μια κίνηση προς την κατεύθυνση της ενεργειακής απόδοσης για όλα τα προϊόντα τα οποία διέπονται από τα μέτρα εφαρμογής οικολογικού σχεδιασμού[3]·

- είναι πολύ νωρίς για την ορθή αξιολόγηση του πλήρους αποτελέσματος της οδηγίας και της εφαρμογής υποχρεωτικών μέτρων και μέτρων αυτορρύθμισης λόγω της ανεπαρκούς περιόδου εφαρμογής τους. Για έναν από τους δώδεκα κανονισμούς του οικολογικού σχεδιασμού που εκδόθηκαν τη στιγμή της αξιολόγησης δεν είχαν ακόμη τεθεί σε ισχύ οι απαιτήσεις της κατηγορίας 1, και για οκτώ μέτρα εφαρμογής δεν είχαν ακόμη τεθεί σε ισχύ οι απαιτήσεις της κατηγορίας 2. Επιπλέον, από τις δύο προτεινόμενες εθελοντικές συμφωνίες, καμία δεν έχει μέχρι τώρα εγκριθεί επισήμως από την Επιτροπή[4]·

- θεωρείται ότι τα ενδεικτικά κριτήρια για τη θέσπιση των μέτρων εφαρμογής του οικολογικού σχεδιασμού, τα οποία ορίζονται στο άρθρο 15 της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό, εξακολουθούν να είναι κατάλληλα·

- πολλά μεθοδολογικά ζητήματα αντιμετωπίστηκαν στη μελέτη για τη (νέα) μεθοδολογία για τον οικολογικό σχεδιασμό των συνδεόμενων με την ενέργεια προϊόντων (ΜΟΣΣΕΠ).

Η μελέτη εντόπισε επίσης ορισμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζονται στο επίπεδο της ΕΕ και των κρατών μελών κατά την εφαρμογή της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό και των μέτρων εφαρμογής της, όπου συμπεριλαμβάνονται:

- η περίπλοκη και χρονοβόρα προπαρασκευαστική διαδικασία·

- τα περιορισμένα στοιχεία ενημέρωσης όσον αφορά τις πολιτικές αποφάσεις (π.χ. τάσεις της αγοράς και τεχνολογικές αλλαγές, δεδομένα της αγοράς, δεδομένα επιδόσεων από δραστηριότητες επιτήρησης της αγοράς κ.λπ.)·

- ο ανεπαρκής συντονισμός των μέτρων οικολογικού σχεδιασμού με άλλες νομοθετικές πράξεις της ΕΕ, όπως οι οδηγίες για τα είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ), για τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικίνδυνων ουσιών στα είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (RoHS) ή η οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (ΟΕΕΚ)·

- οι ανεπαρκείς πόροι για την αντιμετώπιση του αυξανόμενου όγκου των εργασιών νομοθετικής ρύθμισης, επικοινωνίας και τυποποίησης·

- το ζήτημα σχετικά με το επίπεδο των φιλοδοξιών ορισμένων απαιτήσεων, ιδίως όσον αφορά την κατηγορία 1·

---

[4] Η εθελοντική συμφωνία για τους σύνθετους μετατροπείς-αποκωδικοποιητές έχει προγραμματιστεί να αναγνωριστεί το 2012, ενώ η συμφωνία για τον εξοπλισμό απεικόνισης θα αναγνωριστεί το 2013.

- οι εναπομείνασες δυνατότητες περαιτέρω αντιμετώπισης μη ενεργειακών θεμάτων των συνδεόμενων με την ενέργεια προϊόντων (π.χ. απόδοση των υλικών, ανακυκλωσιμότητα κ.λπ.)·

- οι καθυστερήσεις στην επεξεργασία κατάλληλων εναρμονισμένων προτύπων·

- η ανεπαρκής και αναποτελεσματική επιτήρηση της αγοράς[5].

Βάσει της εν λόγω μελέτης, η Επιτροπή κατέληξε σε ορισμένα συμπεράσματα σχετικά με τις ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν. Ειδικότερα, η Επιτροπή λαμβάνει μέτρα τα οποία θα συμβάλουν στη βελτίωση της εφαρμογής της οδηγίας και των μέτρων εφαρμογής της. Οι σημαντικότερες ενέργειες είναι:

- η ανάθεση των μη κανονιστικών εργασιών (κυρίως δραστηριότητες επικοινωνίας) σε εξωτερικούς φορείς, ούτως ώστε οι πόροι της Επιτροπής να διατεθούν για την ανάπτυξη και την εφαρμογή των νομικά δεσμευτικών πράξεων. Η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει την υπηρεσία «Europe Direct»[6] για να απαντήσει σε ερωτήσεις του κοινού σχετικά με τον οικολογικό σχεδιασμό, την ενεργειακή επισήμανση και την επισήμανση των ελαστικών. Επιπλέον, η Επιτροπή μαζί με τον Εκτελεστικό Οργανισμό για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία (EACI) θεσπίζει μια ειδική υπηρεσία τεχνικής υποστήριξης/helpdesk που θα παρέχει υποστήριξη σε περιπτώσεις i) προετοιμασίας και διεξαγωγής ενημερωτικών εκστρατειών για τον οικολογικό σχεδιασμό και την ενεργειακή επισήμανση και ii) απάντησης σε ερωτήσεις που υποβλήθηκαν από πολίτες, ενδιαφερόμενους φορείς και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη·

- η συνέχιση της αξιοποίησης των τεχνικών εμπειρογνωμόνων άλλων οργανισμών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων του Κοινού Κέντρου Ερευνών (ΚΚΕρ) και του EACI. Για παράδειγμα, το ΚΚΕρ θα εμπλακεί περισσότερο στην ανάπτυξη των τεχνικών εισροών στα νέα μέτρα εφαρμογής και στις εργασίες τυποποίησης για επιλεγμένες ομάδες προϊόντων, καθώς και θα συμβάλει στην ανάπτυξη μιας πιο ολοκληρωμένης νομοθετικής διαδικασίας των διαφόρων μέσων πολιτικής (οικολογικός σχεδιασμός, ενεργειακή επισήμανση, οικολογικά σήματα, «πράσινες» δημόσιες συμβάσεις, ΑΗΗΕ, RoHS κ.λπ.)·

- η συνέχιση της αξιοποίησης της εμπειρογνωμοσύνης των ενδιαφερομένων (κράτη μέλη, βιομηχανία και ΜΚΟ), ιδίως στη διαδικασία επανεξέτασης και αναθεώρησης των υφιστάμενων μέτρων εφαρμογής[7]·

- επιπλέον, θεσπίζεται επίσης μια βάση δεδομένων για την ενεργειακή απόδοση και άλλες περιβαλλοντικές πτυχές των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά της ΕΕ·

- η χρησιμοποίηση εξωτερικών εμπειρογνωμόνων (συμπεριλαμβανομένων και των συμβούλων νέας προσέγγισης), ώστε να παρακολουθούνται εκ του σύνεγγυς οι εργασίες τυποποίησης που πραγματοποιούνται από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς

---

5 Εκτιμάται ότι το 10-20% των προϊόντων που καλύπτονται από τα μέτρα εφαρμογής είναι μη συμμορφούμενα.

6 Βλ. http://europa.eu/europedirect/index_en.htm

7 11 μέτρα εφαρμογής θα επανεξεταστούν έως το τέλος του 2014 (οκτώ μέτρα οικολογικού σχεδιασμού και τρία μέτρα ενεργειακής επισήμανσης).

τυποποίησης για τους σκοπούς των μέτρων εφαρμογής του οικολογικού σχεδιασμού. Επιπλέον, η στήριξη των ΜΚΟ, ώστε να είναι δυνατή η ενεργός συμμετοχή τους στις εργασίες τυποποίησης·

- η δρομολόγηση διαδικασίας ετήσιας συλλογής δεδομένων επιτήρησης της αγοράς και της κοινής δράσης σχετικά με την επιτήρηση της αγοράς μεταξύ των εθνικών αρχών, στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας «Ευφυής ενέργεια για την Ευρώπη» (ΕΕΕ) για το 2013, ώστε να ενισχυθεί η επιβολή της νομοθεσίας για τον οικολογικό σχεδιασμό και την ενεργειακή επισήμανση. Θεσπίζεται επίσης μια βάση δεδομένων για την ενεργειακή απόδοση και άλλες περιβαλλοντικές πτυχές των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά της ΕΕ.

3. Επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 της οδηγίας, η μελέτη εξέτασε επίσης τη σκοπιμότητα επέκτασης του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας σε μη συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα.

Με βάση τη μελέτη, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, επί του παρόντος, δεν υπάρχει ανάγκη επέκτασης του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό σε μη συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα.

Ειδικότερα, η μελέτη επισήμανε:

- την ανεπαρκή εμπειρία από το ισχύον πεδίο εφαρμογής της οδηγίας (που επεκτάθηκε στην αναδιατύπωση του 2009 στα συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα). Μέχρι σήμερα, όλα τα μέτρα εφαρμογής που εκπονήθηκαν από την Επιτροπή αφορούν τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια. Το σχέδιο εργασίας για τον οικολογικό σχεδιασμό για την περίοδο 2012-2014 περιλαμβάνει τις πρώτες ομάδες συνδεόμενων με την ενέργεια προϊόντων, όπως, για παράδειγμα, τα παράθυρα και η θερμομόνωση·

- την ανάγκη ολοκλήρωσης, ως πρώτης προτεραιότητας, του ρυθμιστικού έργου στο πλαίσιο της οδηγίας του 2005 για τον οικολογικό σχεδιασμό και του πρώτου προγράμματος εργασίας για τον οικολογικό σχεδιασμό 2009-2011. Διαφορετικά, ο αυξανόμενος φόρτος εργασίας που απορρέει από την ανάγκη να εφαρμοστούν τα υφιστάμενα προγράμματα εργασίας και να δρομολογηθούν προπαρασκευαστικές μελέτες για νέες ομάδες προϊόντων, σε συνδυασμό με τη διάθεση περιορισμένων πόρων, θα εμπεριείχε τον κίνδυνο αναβολής (τουλάχιστον έως το 2015) των νομοθετικών εργασιών σχετικά με τις ομάδες μη συνδεόμενων με την ενέργεια προϊόντων[8]·

- τη διαφορετική προσέγγιση που απαιτείται για τα μη συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα. Σε αντίθεση με τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια, πολλά μη συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα (π.χ. τρόφιμα, ποτά, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα) έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που αφορούν κυρίως την πρώτη φάση του κύκλου ζωής (π.χ. παραγωγή πρώτων υλών στα βοοειδή και τις καλλιέργειες) και, ως εκ τούτου, η δοκιμή των προϊόντων δεν είναι πλέον επαρκής για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης·

[8] Κυρίως εκτελεστικές, επικοινωνιακές και νομικές δραστηριότητες και οι εργασίες για 35 πρότυπα.

- τις ήδη υφιστάμενες σημαντικές δυσκολίες στη θέσπιση εφαρμοστέων απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού για τις ομάδες μη συνδεόμενων με την ενέργεια προϊόντων με το υψηλότερο δυναμικό εξοικονόμησης[9].

4. Συμπέρασμα

Η Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη του φόρουμ διαβουλεύσεων για τον οικολογικό σχεδιασμό, στις 19 Απριλίου 2012, σχετικά με τις συστάσεις της μελέτης αξιολόγησης και τα προκαταρκτικά συμπεράσματα. Οι απόψεις της Επιτροπής σχετικά με την πορεία βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της οδηγίας και των μέτρων εφαρμογής της καθώς και σχετικά με το πεδίο εφαρμογής υποστηρίχθηκαν ευρέως από τους ενδιαφερομένους[10].

Συνεπώς, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι **δεν υπάρχει ανάγκη άμεσης αναθεώρησης της οδηγίας περί οικολογικού σχεδιασμού ούτε επέκτασης του πεδίου εφαρμογής της σε μη συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα** και προτείνει την ακόλουθη προσέγγιση:

- εφόσον απαιτείται, ειδικές πτυχές της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό που αποτέλεσαν αντικείμενο της παρούσας επανεξέτασης μπορούν να επαναξιολογηθούν στο πλαίσιο της επικείμενης επανεξέτασης της οδηγίας για την ενεργειακή επισήμανση το 2014. Οι συνέπειες των κανονισμών εφαρμογής του οικολογικού σχεδιασμού και των κατ' εξουσιοδότηση κανονισμών ενεργειακής επισήμανσης που ισχύουν για το ίδιο συνδεόμενο με την ενέργεια προϊόν είναι συχνά αλληλένδετες και συμπληρωματικές·

- κάθε μελλοντική μελέτη αξιολόγησης για την επανεξέταση συγκεκριμένων πτυχών της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό θα πρέπει:

  - να λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα της μελέτης αξιολόγησης του 2011 και, όπου χρειάζεται, να επικαιροποιεί τις συστάσεις της·

  - με βάση τα προσφάτως διαθέσιμα στοιχεία, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις πτυχές οι οποίες ενδεχομένως δεν αξιολογήθηκαν πλήρως στη μελέτη αξιολόγησης του 2011 (όπως η αποτελεσματικότητα των μέτρων εφαρμογής και τα εναρμονισμένα πρότυπα, καθώς και ένας στενότερος συντονισμός όσον αφορά την εφαρμογή των δύο οδηγιών).

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να εργάζεται από κοινού με τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους παράγοντες για τη βελτίωση της εφαρμογής της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό και των μέτρων εφαρμογής του.

---

[9] Οι απαιτήσεις για τα προϊόντα φαίνονται εφικτές όσον αφορά τα μη συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα, όπως έπιπλα, χημικές ουσίες καθαρισμού, στρώματα, παιχνίδια. Ωστόσο, τα εν λόγω προϊόντα αντιπροσωπεύουν ένα ελάχιστο ποσοστό των συνολικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων των μη συνδεόμενων με την ενέργεια προϊόντων.

[10] Βλ. πρακτικά του φόρουμ διαβουλεύσεων για τον οικολογικό σχεδιασμό, της 19ης Απριλίου 2012, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/ecodesign/consultation-forum/files/20120419_minutes_en.pdf